

Мирослава ПОЛЩУК

студентка НННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Марина ПОЛЩУК

доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук

МИРОВА УГОДА, ЯК ОДНА З ФОРМ ПРОЯВУ ПРИНЦИПУ ДИСПОЗИТИВНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Право на укладання мирової угоди є актуальним засобом врегулювання спорів у цивільному процесі. Окрім того, що інститут мирової угоди є одним із проявів принципу диспозитивності у цивільному процесі, у процесі захисту даний інститут виконує роль важливого інструмента для усунення протиріч між сторонами.

Серед науковців, які досліджували інститут мирової угоди можна виділити Л. Грось, Л. Орлова, В. Комаров, В. Петрик, С. Халатов та багато інших.

Метою дослідження даної теми є аналіз зарубіжного досвіду застосування інституту мирової угоди та виокремлення деяких прогалін.

Аналізуючи інститут мирової угоди, можна виокремити історичні аспекти, що сприяли розвитку примирних процедур. Римські юристи античності звернули увагу на можливість укладення мирових угод, насамперед тому, що вже тоді судові процеси проводилися на основі змагальності сторін [1]. Теорія римського приватного права щодо примирних процедур та мирової угоди пройшли чималий шлях та мали суттєвий вплив на європейське право. Прикладом може слугувати Цивільний процесуальний кодекс Франції, у якому міститься інститут примирення, як засіб, яким можна попередити спір, або вирішити його за рахунок укладення мирової угоди. Також розглядаючи інші країни, у Сполучених Штатах як і в Україні, мирова угода підлягає поданню до суду з її подальшим там затвердженням. Це робиться для того, щоб суд, до якого звернувся позивач, міг застосувати примус у випадку недотримання такої угоди, а також він слідкує за правомірністю її положень [2].

Також, наприклад, для укладення мирової угоди в цивільному процесі Німеччини між сторонами цивільного спору, виходячи з ЦПК Німеччини, а також з правової природи мирової угоди, необхідна наявність певних

передумов: 1) дотримання вимог, передбачених цивільним процесуальним правом для вчинення процесуальних дій, а також вимоги, що пред'являються матеріальним правом для укладання цивільно-правової угоди; 2) мирова угода повинна бути укладена в суді під час розгляду спору; 3) мирова угода укладається тільки за згодою сторін; 4) мирова угода може включати лише ту частину предмета спору, щодо якої сторони розпорядилися. Отже, в ЦПК Німеччини передбачено занесення умов мирової угоди тільки до протоколу судового засідання без визнання її судом [3].

На мій погляд, аналізуючи українську практику застосування мирової угоди, ми маємо деякі прогалини у питанні застосування інституту мирової угоди, а саме зловживання. Дана проблема щодо зловживання правом через мирову угоду може бути вирішена судом, а саме при вирішенні питання про визнання мирової угоди суд встановлює наявність у позивача суб'єктивного права, а у відповідача наявних зобов'язань. На підставі цього, з'ясуванням судом фактичних обставин справи має бути обов'язковою умовою визнання мирової угоди судом. Також, укладаючи мирову угоду, важливим аспектом є забезпечення зобов'язання, що сприяє до лояльності при вирішенні спору та має змогу в разі необхідності компенсувати наслідки невиконання боржником своїх зобов'язань.

Отже, виходячи із практики застосування інституту мирової угоди важливо зазначити, що можна стикнутися з багатьма проблемами, що вимагають, в першу чергу, нормативного врегулювання у майбутньому та потребують уважності сторін при реалізації наданого їм права. На мою думку, вдосконалення практики застосування мирової угоди у цивільному процесі є важливим, тому що на основі зарубіжного досвіду мирова угода є ефективнішим засобом врегулювання спорів, аніж тривалий судовий процес та протистояння сторін.

1. Ясинок М.М. Мирова угода у цивільному судочинстві: історико-правовий аспект та перспективи розвитку. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. № 5. С. 46–52. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/bmju_2013_5_9.pdf 2. Русінова А.В. Мирова угода в цивільному процесі: вітчизняний та міжнародний досвід. Проблеми законотворчого процесу в Україні: шляхи вирішення та перспективи розвитку: Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та юристів: зб. праць. 2014 р. С. 52-54. URL: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/147786> ;

3. Гарієвська Г.Б. Проблемні питання визнання мирової угоди в Україні та Німеччині. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 10. 2011. С. 207-209. URL : http://www.univer.km.ua/statti/4.hariyevska_m_b_problemnii_pytannya_vyznannya_myrovoyi_uhody_v_ukrayini_ta_nimechchyni.pdf.